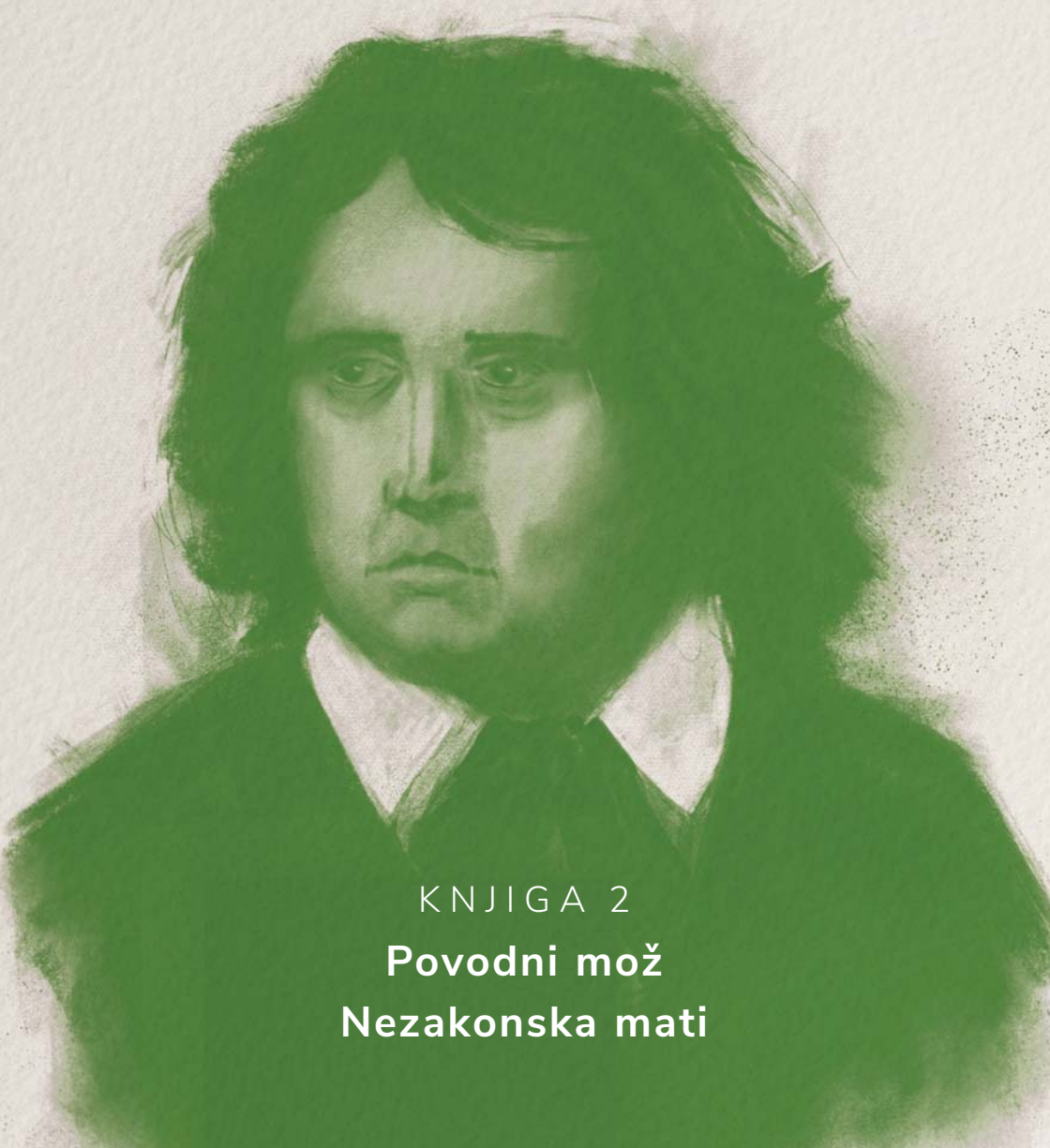

LAHKO BRANJE

PESMI FRANCETA PREŠERNA

KNJIGA 2

Povodni mož
Nezakonska mati

LAHKO BRANJE:

PESMI FRANCETA PREŠERNA

KNJIGA 2

Povodni mož

Nezakonska mati

Lahko branje: Pesmi Franceta Prešerna
Knjiga 2: Povodni mož in Nezakonska mati

Urednica:

Živa Jakšić Ivačič

Avtorice priredb:

Živa Jakšić Ivačič, Nika Bedek in Nina Fricelj

Testni bralci Dnevnega centra Zveze Sožitje:

Blaž Kern, Maruša Lukančič, Danica Pirnat,
Brigita Nagode, Maruša Peček, Samira Varmaz,
Alenka Lapajne, Andreja Gliha, Aljaž Bohinc Hušič,
Darko Pejić, Andrej Tehovnik

Strokovna podpora testnim bralcem:

Vlasta Stupar in Boris Blaznik

Jezikovni pregled:

Nika Bedek

Ilustrator:

Žan Rode

Oblikovanje:

Oblikovalski studio 76, Marko Bradica s. p.

Izdala in založila:

Zveza Sožitje – Zveza društev za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju Slovenije

Za založnika:

Mateja De Reya

Elektronska izdaja.

Publikacija je dostopna na:

<https://www.zveza-sozitie.si/lahko-branje.3.html>

Ljubljana, 2023

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in
univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 157594115

ISBN 978-961-6828-28-4 (PDF)

Dragi bralci!

Pesmi v knjigi je napisal France Prešeren.
France Prešeren je napisal veliko pesmi.
V knjigah 1, 2 in 3 je samo nekaj njegovih pesmi.
France Prešeren je največji slovenski pesnik.
Največji pesnik je zato,
ker je pisal zelo dobre pesmi v slovenskem jeziku.

Nekatere pesmi Franceta Prešerna smo napisali v
lahkem branju.

To pomeni, da so pesmi napisane tako,
da jih lažje preberemo in razumemo.

Nekatere pesmi smo tudi razložili.

Pesmi Franceta Prešerna so pomembni del
slovenske kulture.

Kultura so umetnost, navade, običaji ...

Kultura je za vse ljudi zelo pomembna.

Pomembno je, da lahko vsi preberemo in razumemo,
o čem je pisal France Prešeren.

Vabljeni k branju!

Živa Jakšič Ivačič, urednica knjige

Pesmi v knjigah

France Prešeren je napisal veliko pesmi.
V knjigah je pet pesmi Franceta Prešerna.

V knjigi 1 sta:

- Opis življenja Franceta Prešerna,
- **O Vrba, srečna draga vas domača.**

V knjigi 2 sta:

- **Povodni mož,**
- **Nezakonska mati.**

V knjigi 3 sta:

- **Apel in čevljar,**
- **Slovo od mladosti.**

Na koncu vsake knjige so pesmi Franceta Prešerna napisane v originalni obliki.

To pomeni, da so napisane tako,
kot jih je napisal France Prešeren.

Povodni mož

Uvod v zgodbo

Zgodbo o povodnemu možu je napisal France Prešeren.

Zamisel za pesem o povodnem možu je France Prešeren našel v knjigi, ki ima naslov Slava vojvodine Kranjske.

Slavo vojvodine Kranjske je napisal pisatelj in raziskovalec Janez Vajkard Valvasor.

Zgodba o povodnem možu je stara že več kot 300 let.

To je zelo dolgo obdobje.

Med besedilom je več besed napisanih z bolj debelo pisavo.

To so težke besede, ki so razložene na koncu zgodbe.

Besede so razložene v poglavju težke besede.

Začetek zgodbe

Lepa Urška

Naša zgodba se je zgodila mnogo let nazaj v Ljubljani.

Tam je živela Urška.

Urška je bila najlepše dekle v celi Ljubljani.

Urška je bila tako zelo lepa, da so se vsi fantje zaljubili vanjo.

Veliko deklet je na skrivaj jokalo, ker se je njihov fant zaljubil v Urško.

Urška pa si je želela, da bi se še več fantov zaljubilo vanjo.

Vse znane moške,
o katerih je slišala, je skušala zapeljati.
Urška je fantom veliko obljubljala.
Znala jih je tudi zavrniti.
Znala je biti prijazna.
Znala je biti tudi domišljava.
Znala je pritegniti pozornost fantov.

Tudi staršem fantov je bila všeč.
Poznala je veliko načinov, kako prepričati fante,
da bi se zaljubili vanjo.
Fante je dolgo **vodila za nos**.
Nazadnje je naletela na moškega, ki ji **je bil kos**.

Na ilustraciji je Urška.

Ples na Starem trgu

V nedeljo popoldan je na Starem trgu v Ljubljani
pod zeleno lipo igral orkester.

Igrali so na trobente, violine in cimbale.

Na trgu so lepe Ljubljančanke plesale s fanti.

Na plesu je bila glavna Urška, ki ni hotela plesati.

Veliko fantov je Urško prosilo za ples.

Vsaakega je zavrnila.

Veselo se jih je branila in

si izmišljala vedno nove izgovore,

zakaj ne pleše.

Urška najde soplesalca

Sonce je že zahajalo in mračilo se je,
ko se je Urška odločila, da je čas za ples.
Pri lepi mizi ob plesišču je Urška končno
zagledala lepega fanta.

Ta fant je bil pravi junak, ki mu pod **soncem ni para**.
Vsa dekleta so si želela plesati z njim, tudi Urška.
Urška se je z njim začela spogledovati in
ga zaljubljeno gledati.

Na ilustraciji sta povodni mož in Urška,
ki ga opazuje.

Fant je prišel do Urške ter jo vprašal:
"Urška, ali bi hotela plesati z mano?
Daleč okrog se govori o tvoji lepoti!
Tukaj sem, Urška, zaplešiva!"
Ko je fant to Urški povedal, se ji je globoko priklonil.

Lepa Urška se mu je sladko nasmejala in rekla:
"Danes še sploh nisem plesala.
Ves večer sem samo tebe čakala.
Zato mi hitro daj roko,
saj sonce zahaja in plesa bo kmalu konec."

Lepi fant je Urško prijel za roko in sta zaplesala.
Plesala sta tako hitro, da se je zdelo,
da imata peruti in da sta zelo lahka.
Ni se videlo, ali sta se z nogami dotaknila tal.
Plesala sta tako divje, kot da bi ju nosil vihar.

Na ilustraciji sta Urška in povodni mož,
ki skupaj plešeta.

Plesalec pokaže, da je povodni mož

Ko so Urško in njenega plesalca videli plesati drugi,
so ostrmeli.

Od začudenja so tudi glasbeniki nehali igrati.

Ko so utihnile trobente, je fant zacepetal in zavpil:

“Ne maram zvokov violin in kontrabasov.

Ko plešem jaz, hočem, da zaigra druga glasba.”

Ko je to izgovoril, so se na nebu pojavili črni oblaki.

Zaslišalo se je glasno grmenje.

Zaslišalo se je šumenje vetra.

Zaslišala se je deroča reka.

Vsi na trgu so se tako prestrašili,

da so se jim naježili lasje.

Mislili so si:

“Urška lepa, zate se to ne bo dobro končalo!”

Lepi fant ji je rekel:

“Ne boj se Urška, le hitro pleši in ne boj se.

Ne boj se grmenja.

Ne boj se šumenja vetrov.

Ne boj se deroče reke.

Ti le hitro pleši.

Hitro, hitro, ker je že pozno!”

Urška je fanta zaprosila:

“Dragi plesalec, prosim, da se malo ustaviva,
da se nadiham in da si spočijem noge”.

Fant je Urški odgovoril:

“Odpravljava se daleč,

tja, kjer se reka Sava pridruži reki Donavi.

Tam te, Urška, valovi želijo objeti.

Kar hitro, kar hitro, zapleši z menoj.”

Nesrečni konec

Ko je to rekel, sta z Urško še hitreje zaplesala in odplesala stran od plesišča do brega Ljubljanice. Na bregu sta se trikrat zavrtela in zaplesala v valove Ljubljanice. Čolnarji na Ljubljanici so videli vodni vrtinec. Od takrat naprej nihče več ni videl lepe Urške.

Konec zgodbe.

Na ilustraciji sta povodni mož in Urška,
ki izginjata v Ljubljani.

Težke besede

Voditi za nos

Če nekoga vodiš za nos,
ga poskušaš pretentati ali prelisičiti.

Biti kos nečemu

Ko si nečemu kos, pomeni, da zmoreš opraviti
nalogo ali izziv.

Urška je našla fanta, ki ji je bil kos.

To pomeni, da je bil ta fant tako pameten,
da se ni pustil Urškinim zvijačam.

Pod soncem mu ni para

Pod soncem mu ni para pomeni,
da je nekdo edinstven.

To pomeni, da ne obstaja noben drug,
ki bi bil tak kot on.

Naježijo lasje

Ko se ti naježijo lasje,
se ti dvignejo dlake po rokah ali
drugod po telesu.

To se zgodi, ko se zgodi nekaj strašnega ali
ko se prestrašiš.

Nezakonska mati

Uvod v pesem

France Prešeren je napisal pesem z naslovom **Nezakonska mati**.

Pesem govori o materini ljubezni do otroka.

Pesem govori o ženski, ki je rodila otroka.

Otrok je bil nezakonski.

Otrok je nezakonski takrat,

ko njegova starša nista poročena.

V starih časih je bilo to sramotno.

France Prešeren in Ana Jelovšek sta imela tri otroke.

France in Ana nista bila poročena.

Otroci Franceta in Ane so bili nezakonski otroci.

Mislimo, da so Prešerna za pesem navdihnili Ana in njuni otroci.

Pesem je bila objavljena v Poezijah leta 1847.
To je zelo dolgo nazaj.
Poezije je naslov knjige,
ki jo je napisal France Prešeren.

Začetek pesmi

Mlada in neporočena mama se sprašuje:
Zakaj si se rodil ti ljubi otrok, lep otrok?

Oče me je preklinjal in tepel.
Mama se je jokala nad mano.
Mojo družino je bilo sram zaradi mene.
Drugi ljudje so name kazali s prstom.

Moški, ki sem ga imela rada, moški,
ki je bil tvoj oče, je odšel po svetu.
Nihče ne ve, kam je odšel.
Tvojega očeta je sram mene in tebe.

Zakaj si se rodil, ti prijeten otrok, lep otrok?
Čeprav te drugi niso želeli, te imam zelo rada.

Ko te pogledam v oči, se mi zdi,
da v njih vidim nebo.
Ko se mi prijazno nasmeješ, pozabim vse slabo,
ki se mi je zgodilo.

Bog naj ti podari srečno in veselo življenje.
Čeprav si te nisem želela,
te bom vedno imela zelo rada.

Konec pesmi

Na ilustraciji je nezakonska mama s svojim otrokom.

Razlaga

Nekoč je bilo sramotno,
da je imela mlada ženska otroka in
ni bila poročena.
Takšen otrok je bil nezakonski otrok.
Starša nezakonskega otroka nista poročena.
V pesmi se zato mati sprašuje,
zakaj se je otrok moral roditi ravno njej.

Ko je zanosila, jo je oče preklinjal.
To pomeni, da je o njej govoril grde besede.
Oče jo je tudi tepel.
Mama se je jokala.
Celo družino je bilo sram.
To pomeni, da jim ni bilo všeč,
da je imela mlada neporočena ženska otroka.
Drugi ljudje so nanjo kazali s prstom.
To pomeni, da so jo obsojali, ker je imela otroka.
Ljudje so mislili, da ni prav,
da mlada ženska ni bila poročena in je imela otroka.
Če je bila ženska neporočena in je imela otroka,
je bilo to za žensko sramotno.

Imela je moškega, ki ga je imela rada.
Ta moški je tudi oče njenega otroka.
A moški jo je zapustil.
Nihče ne ve, kje je.
Misli, da se ta moški sramuje nje in otroka.

Mati se sprašuje, zakaj se je prav njej zgodilo,
da se ji je rodil otrok.
Otroka si ni želela, a vseeno ga ima zelo rada.

Otrokove oči so zelo lepe.
Otrok ima prijazen nasmeh.
Ko se otrok nasmeje,
mati pozabi na vse slabe stvari.

Mati otroku želi, da bi bil srečen in vesel.
Čeprav si tega otroka ni želela, mu obljublja,
da ga bo vedno imela zelo rada.

Originalna oblika pesmi Povodni mož

V knjigo smo dodali tudi pesem **Povodni mož**, kot jo je napisal France Prešeren.

Od nékdej lepé so Ljubljanke slovele,
al lepši od Urške bilo ni nobene,
nobene očem bilo bolj zaželene
ob času nje cvetja dekleta ne žene. -
Ko nárbolj iz zvezd je danica svetla,
narlepši iz deklic je Urška bila.

Mnogtére device, mnogtére ženice
oko je na skrivnem solzé preliválo,
ker Urški srce se je ljubega vdalo;
al ljubih bilo je nji vedno premalo.
Kar slišala moških okrog je slovét,
skušála jih v mreže razpete je ujet.

Je znala obljúbit, je znalá odreči,
in biti priljudna, in biti prevzetna,
mladenče unémat, bit staršim prijetna;
modrij in zvijač je bila vseh umetna;
možake je dolgo vodila za nos,
ga stakne nazadnje, ki bil ji je kos.

Na Starem so trgu pod lipo zeleno
trobente in gosli, in cimbale pele,
plesále lepote 'z Ljubljane so cele
v nedeljo popoldan z mladenči vesele;
bila je kraljica njih Urška brhka,
plesáti ni dolgo nje volja bila.

Jih dókaj jo prosi, al vsakmu odreče,
prešerna se brani in ples odlašuje,
si vedno izgovore nove zmišljuje,
že sonce zahaja, se mrak približuje;
že sedem odbila je ura in čez,
ko jela ravnat se je Urška na ples.

Al, ker se ozira, plesavca si zbira,
zagleda pri mizi rumeni junaka;
enacga pod soncam mu ni korenjaka,
želi si plesáti z njim deklica vsaka -
omrežit ga Uršika lepa želi,
zaljubljeno v njega obrača oči.

To videt, mladenič se Urški približa:
"Al hôtla bi z mano plesati?" ji pravi,
"kjer Donava bistri pridruži se Savi,
od tvoje lepote zaslišal sem davi,
že, Uršika zala! pred tabo sem zdaj,
že, Uršika zala! pripravljen na raj!"

To reče in se ji globoko prikloni,
sladkó mu nasmeja se Uršika zala:
"Nobene stopinjice še nisem plesala,
de čakala tebe sem, res je, ni šala -
zatorej le hitro mi roko podaj,
lej, sonce zahaja, jenjuje že raj!" -

Podal ji mladenič prelepi je rôko,
in urno ta dvá sta po pódu zletela,
ko de bi lahké peretnice imela,
bila bi brez trupla okrog se vrtela,
ne vidi se, kdaj de pod noga udar',
plesala sta, ko bi ju nosil vihar.

To videti, drugi so vsi ostrmeli,
od čudeža godcam roké so zastale;
ker niso trobente glasova več dale,
mladenča nogé so trdó zacceptale;
"Ne maram," zavpije, "za gosli, za bas,
strun drugih, ko plešem, zapoje naj glas!"

So brž pridrvili se črni oblaki,
zasliši na nebu se strašno gromenje,
zasliši vetrov se sovražno vršenje,
zasliši potokov derečih šumenje,
pričjóčim po koncu so vstali lasje -
oh, Uršika zala, zdaj tebi gorje!

"Ne boj se, ti Urška! le hitro mi stópi,
ne boj se," ji reče, "ne boj se gromenja,
ne boj se potokov ti mojih šumenja,
ne boj se vetrov mi prijaznih vršenja;
le urno, le urno obrni peté,
le urno, le urno, ker pozno je že!"

"Ah, majhno postojva, preljubi plesavec!
de jaz se oddahnem, de noga počije."
"Ni blizo, ni blizo do bele Turčije,
kjer v Donavo Sava se bistra izlije;
valovi šumeči te, Urška! želé,
le úrno, le urno obrni peté!" -

To reče, hitreje sta se zasukála,
in dalje in dalje od pôda spustila,
na bregu Ljubljance se trikrat zavila,
plesáje v valove šumeče planila.
Vrtinec so vidli čolnarji dereč;
al Urške videl nobeden ni več.

Pesem smo dobili na spletni strani
www.preseren.net.

Originalna oblika pesmi

Nezakonska mati

V knjigo smo dodali tudi pesem **Nezakonska mati**, kot jo je napisal France Prešeren.

Kaj pa je tebe treba bilo,
dete ljubó, dete lepó!
meni mladi deklici,
neporočeni materi? -

Oča so kleli, topli me,
mati nad mano jokáli se;
moji se mene sram'váli so,
tuji za mano kazali so.

On, ki je sam bil ljubi moj,
on, ki je pravi oča tvoj;
šel je po svéti, Bóg ve kam;
tebe in mene ga je sram!

Kaj pa je tebe treba bilo;
dete ljubó, dete lepó!
Al te je treba bilo, al ne,
vender presrčno ljúbim te.

Meni nebö odprto se zdi,
kadar se v tvoje ozrem oči,
kadar prijazno nasmejaš se,
kar sem prestala, pozabljeno je.

On, ki ptíce pod nebam živi,
naj ti dá srečne, vesele dni!
Al te je treba bilo, al ne,
vedno bom srčno ljubila te.

Pesem smo dobili na spletni strani
www.preseren.net.

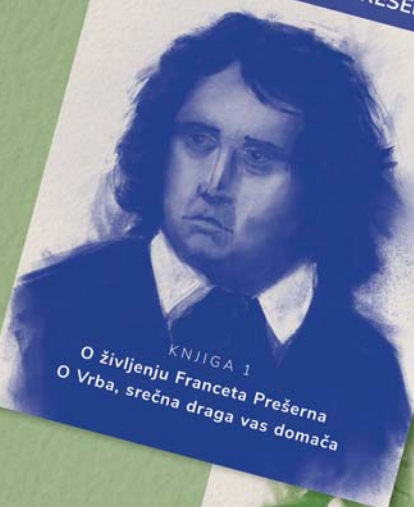

ZVEŽA
SOŽITJE

LAHKO BRANJE

PESMI FRANCETA PREŠERNA

KNJIGA 1

O življenju Franceta Prešerna
O Vrba, srečna draga vas domača

FRANCETA PREŠERNA

KNJIGA 2

Povodni mož
Nezakonska mati

FRANCETA PREŠERNA

KNJIGA 3

Apel in čevljar
Slovo od mladosti

ZVEZA
SOŽITJE